

[Alfred Hansen]

erkende, at det koster penge, hvis man vil give eller bevare frihed. Hvis grønlænderne skal, jeg vil ikke engang sige bevare friheden, men for en gangs skyld få total frihed til at bestemme over egne forhold, så må det koste penge og skal det koste penge. Frihed kan ikke vurderes i penge.

Jeg vil på retsforbundets vegne give tilslutning til hovedindholdet i dette lovkompleks. Vi ønsker en udpræget hjemmestyreordning; vi har på fornemmelsen, at man ikke går så langt, som man godt kunne, at lovforslagene ikke er vidtgående nok med hensyn til selvstyre på Grønland, men det er muligvis nødvendigt at komme igennem denne proces, før vi kan komme videre til det, som er i hvert fald vores mål, nemlig at det er grønlænderne, der bestemmer helt og holdent i Grønland og over Grønlands forhold.

Steen Folke (VS):

I masser af år har der været en tradition for, at når der kom fornemt besøg fra Danmark i Grønland, mødte grønlænderne op og viftede med små dannebrogssflag, men da statsminister Anker Jørgensen besøgte Grønland i sommeren 1977, fik han en modtagelse, der var noget anderledes. I Sisimiut blev han mødt af demonstrerende grønlændere med skilte, hvorpå der stod: »Der er ikke noget at raffe om, dette land er vort.« I Nuuk var flere hundrede samlede til demonstration mod den danske statsminister, i Qaqortoq blev der kastet rådne æg efter Anker Jørgensen, og i Narssaq blev det krigsskib, der husede statsministeren og hans følge, angrebet af stenkastende grønlændere.

Grunden til denne uvenlige modtagelse var statsministerens indblanding i udformningen af hjemmestyreordningen. I oktober 1976 sagde statsministeren bl. a.: »Der er ikke noget at raffe om: hvis man« – altså grønlænderne – »vil have ejendomsretten til Grønlands undergrund, må man tage konsekvensen og sige, at man ønsker at kappe båndene til Danmark over.«

Med denne udtalelse gjorde statsministeren det klart, at der ikke kunne være tale om, at grønlænderne skulle have ejendomsretten til undergrunden i deres eget land. Dette er baggrunden for udformningen af de mest omdiskuterede paragraffer i den foreslåede hjemmestyreordning, nemlig § 8 i forslaget til

lov om Grønlands hjemmestyre og § 2 i forslaget til lov om mineralske råstoffer i Grønland.

I min mindretalsudtalelse i hjemmestyrekommissionens betænkning har jeg udførligt redegjort for forhistorien og de mange faser i udformningen af den råstofordning, som et stort flertal i kommissionen nu har foreslået; her kan det kun blive til et udpluk. Man kan roligt sige, at tilslutningen fra i hvert fald et enkelt medlem af kommissionen, nemlig hr. Lars Emil Johansen, er fremkommet efter lang tids armvridning. Hr. Lars Emil Johansen har i kommissionen gjort et stort arbejde for at sikre grønlænderne så stor indflydelse som muligt på udnyttelsen af de grønlandske råstoffer, men gang på gang har flertallet af de danske politikere modsat sig selv små indvimmelser.

Det kan illustreres med udviklingen fra det oprindelige krav om ejendomsretten til det, der nu blev udformet som nogle ikke særlig veldefinerede, ikke nærmere bestemte og formentlig ikke i juridisk henseende særlig betydningsfulde grundlæggende rettigheder. Det kan belyses med, at der ikke engang måtte stå, at den fastboende befolkning i Grønland har »de grundlæggende rettigheder« til råstofferne; det lille »de« blev pillet ud, sådan at der kun kom til at stå, at de har »grundlæggende rettigheder«; underforstået: det kan der altså også godt være andre der har.

Det kan belyses ved, at der blev sagt nej til et i og for sig meget beskedent ønske fra siumuts repræsentanters side i kommissionen om at få i det mindste optaget en genforhandlingsklausul i denne lov og den ordning, der nu bliver udformet, på basis af, at det, man var nået frem til, ikke forekom at være noget tilfredsstillende resultat. Også dette beskedne ønske om en genforhandlingsklausul blev afvist.

Endelig kan det illustreres med historien om råstofforvaltningen, som skulle foregive at være et led i en ordning, som giver lige stor indflydelse til den danske og den grønlandske side, men som man sikrede placeret på en sådan måde, at den entydigt er kommet til at ligge under Grønlandsministeriet, og at det er helt åbenlyst, at der selv på det rent formelle plan her er tale om en grundlæggende skævhed i den råstofordning, som er udformet.